

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1929.

Första kammaren.

Nr 4.

Måndagen den 21 januari f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollen för den 15 och den 16 innevarande månad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Rådman *Allan Cederborg* är på grund av sjukdom (luftrörskatarr) hindrad deltaga i riksdagsarbetet t. o. m. 26 januari 1929, intygas.

Stockholm 20 januari 1929.

Ch. Lundberg,
leg. läkare.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 10, angående ersättning till civilstatens änke- och pupillkassa för särskilda kostnader för beredande av förhöjd pension åt vissa posttjänstemäns efterlevande.

Föredrogs och hänvisades till ett tillfälligt utskott den av herr *Andersson, Henrik*, väckta motionen, nr 56, om ändrade bestämmelser rörande lärares vid folk- och småskolor tjänstebostäder.

Föredrogs den av herr *Andersson, Elof*, väckta motionen, nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.

Herr **talmannen**: Då i förevarande motion frågor av olika beskaffenhet blivit sammanförda, vilket enligt § 55 fjärde stycket riksdagsordningen icke må ske, finner jag mig förhindrad att framställa proposition på denna motions hänvisande till utskott.

På härefter gjord proposition beslöt kammaren att lägga motionen till handlingarna.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bankoutskottets utlåtande nr 3.

Herr *Holmgren* väckte en motion, nr 58, om rätt för riksdagsman att deltaga i överläggning i utskott, som han ej tillhör.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Herr *Petrén* avlämnade en av honom och herr *Bärg* undertecknad motion, nr 59, angående obligatorisk beredning genom nykterhetsnämnd av kommunala ärenden, berörande nykterhetstillståndet.

Denna motion hänvisades till konstitutionsutskottet.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 60, av herr *Möller*, om förnyad utredning rörande det svenska militärväsendets ändamålsenlighet m. m.;

nr 61, av herr *Johansson*, *Johan Peter*, och herr *Enhörning*, om anslag till utrustning av Gustavsviks örlogsdepås dockanläggning;

nr 62, av herr *Westman*, om Stockholms flottstations förflyttning från huvudstaden;

nr 63, av herrar *Petrén* och *Hansén*, om hastigare ökning av antalet ordinarie provinsialläkardistrikt;

nr 64, av herr *Vennerström*, om sänkning av de i statsverkspropositionen upptagna anslagen till bidrag till uppförande eller inrättande av arbetshem m. m.;

nr 65, av herr *Wahlmark*, om höjt statsbidrag till vissa byggnadsarbeten vid kustsanatoriet Äpelviken;

nr 66, av herr *Bergqvist* m. fl., om höjt anslag till byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan;

nr 67, av herr *Bergqvist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en statens automobilinje Övertorneå—Pajala;

nr 68, av herr *Kvarnzelius*, om ökat anslag till ödebygdsvägar;

nr 69, av herr *Östergren*, om anläggande av en fiskehamn vid Utklipporna i Blekinge skärgård;

nr 70, av herr *Julin*, *Teodor*, om anslag till beredande av ökad arbetshjälp åt länsarkitekten i Stockholms län;

nr 71, av herr *Björck* m. fl., angående åtgärd för främjande av sparsamhet bland skolungdomen; samt

nr 72, av herr *Enhörning*, om inledande av underhandlingar med Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund angående brytning av malm i Kaunisvaara malmfält m. m.

Herr *Linders* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 73, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sättet för lösande av länsstyrelsens i Malmö lokalfråga.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 74, av herrar *Granath* och *Bärg*, angående beredande av fastare anställning för icke-ordinarie personal vid statens provningsanstalt;

nr 75, av herr *Lindley*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående beräkning av inkomsterna från statens järnvägar;

nr 76, av herr *Olsson*, *Olof*, om anslag till den svenska avdelningen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet;

nr 77, av herr *Österström* m. fl., om anslag till uppförande i Härnösand av en byggnad för landsarkiv;

nr 78, av herr *Lindblad* m. fl., om lönerreglering för professorerna vid Chalmers tekniska institut;

nr 79, av herr *Pauli*, om anslag till anordnande genom infödd lärare av undervisning i franska vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 80, av herr *Pauli* och herr *Olsson, Oscar*, om höjt anslag till Pedagogiska biblioteket;

nr 81, av herr *Pauli*, om höjt anslag till Arbetarnas Bildningsförbund;

nr 82, av herr *Wagnsson* och herr *Johansson, Johan Peter*, om anslag till anordnande av kurser i esperanto;

nr 83, av herr *Olsson, Olof* och herr *Almkvist*, om understöd för fortsatt utgivande av Nordisk statistisk tidskrift; samt

nr 84, av herr *Bergqvist*, om ändrade bestämmelser angående avlönande av vissa lärare vid förstatligade kommunala mellanskolor.

Herr *Nilsson, Petrus*, väckte en motion, nr 85, om viss jämkning i bestämmelserna rörande övergång från sjuårig folkskola till realskola m. m.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Herr *Leander* väckte en motion, nr 86, om anslag till den svenska sockeretsodlingens säkerställande under år 1929.

Denna motion hänvisades till statsutskottet.

Avgåvos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 87, av herr *Alkman* m. fl., om åvägabringande av effektivare kontroll över skattskyldigas inkomstuppgifter m. m.;

nr 88, av herr *Sandegård* m. fl., angående omläggning av skatten på motorfordon;

nr 89, av herrar *Björnsson* och *Wahlmark*, om upphävande av stämpelplikten beträffande växlar och räntebesked från bankinrättningar;

nr 90, av herr *Möller*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten;

nr 91, av herr *Boberg* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående tullen å frukt; samt

nr 92, av herr *Leander*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående tullen å socker.

Avgåvos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:

nr 93, av herr *Öhman*, om årligt understöd åt vice häradshövdingen Casper Ehrenborgs änka;

nr 94, av herr *Wahlmark*, om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förre korpralen P. S. Spets;

nr 95, av herr *Johansson, Johan Peter*, om årligt understöd åt förre schaktmästaren E. O. Rihton;

nr 96, av herr *Johansson, Johan Peter*, om pension åt förre järnvägsarbetaren O. Åkesson;

nr 97, av herr *Lindley*, om höjd pension åt arbetaren vid mynt- och justeringsverket A. Hjorth;

nr 98, av herr *Bergman* m. fl., om ett statens erkännande åt fröken Anna Sandström för hennes insatser på det svenska undervisningsväsendets område;

nr 99, av herr *Johansson, August* m. fl., om pension åt hovslagaren vid veterinärrättningens i Skara instruktionsmedja C. W. Steen; samt

nr 100, av herrarna *Björnsson* och *Sandegård*, om understöd åt studeranden G. P. Halén under sjukdom, som yppats under militärtjänstgöring.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 101, av herr *Pålsson* m. fl., om bemyndigande för aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 att åt aktiebolaget Privatbankens insättare lämna ersättning för lidna förluster;

nr 102, av fröken *Hesselgren*, om undervisnings- och upplysningsverksamhet i sexuella frågor; samt

nr 103, av fröken *Hesselgren*, om utredning angående revision av den s. k. preventivlagen samt av bestämmelserna rörande straff för fosterfördrivning m. m.

Avgåvos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 104, av herr *Schlyter*, om viss ändring i lagen angående domstols behörighet i fråga om upptagande av vissa brottmål;

nr 105, av herr *Schlyter*, med förslag till lag om fylleri m. m.;

nr 106, av herr *Johansson, Johan*, angående vissa husdjurs hänförande till utmätningsfri egendom;

nr 107, av herr *Möller*, angående lagstiftning rörande vanhävd å jordbruk;

nr 108, av herr *Möller*, om skrivelse till Kungl. Maj:t rörande införandet av arbetslöshetsförsäkring; samt

nr 109, av herr *Akerberg*, om lagstiftning rörande blindhetsersättning.

Avgåvos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 110, av herr *Pålsson* och herr *Svensson, Isak*, om åtgärder för bekämpande av nötkreaturstuberkulosen;

nr 111, av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl., om ökat anslag till skogsvårdens främjande;

nr 112, av herr *Johansson, Johan*, om anordnande av konsulentverksamhet för jordbrukskooperationen; samt

nr 113, av herr *Andersson, Karl*, m. fl., angående försäljning av kronolägenheten Virsholmen m. m.

Fröken *Hesselgren* avlämnade en av henne och herr *Karlsson, Gottfrid*, undertecknad motion, nr 114, om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Herr *Bärg* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag beträffande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Denna motion hänvisades, i vad den angick pensions- och indragningsstaterna, till bankoutskottet, såvitt motionen rörde jordbruksärenden, till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Anderson, Erik*, för tiden från den 22 till och med den 31 innevarande månad.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 1.37 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Måndagen den 21 januari e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Avgåvos och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:
nr 116, av herr *Möller*, angående förhindrande av illojalt användande av partibeteckningar vid val till riksdagens andra kammare;
nr 117, av herr *Thulin*, angående utsträckning av tillämpningsområdet för lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer; samt
nr 118, av herr *Thulin*, angående utredning och förslag om en utvidgning av gällande bestämmelser om kommunala nybildningar m. m.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:
nr 119, av herr *Sundberg* och herr *Svensson, Isak*, om anställande av lönad konsul i Reykjavik;
nr 120, av herr *Nilsson, Johan*, i Malmö, om anslag till upplysningsverksamhet för freden;
nr 121, av fröken *Hesselgren*, om anslag till svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet;
nr 122, av herr *Bergqvist* m. fl., om anslag till anskaffande av en ny orgel i Skeppsholmskyrkan;
nr 123, av herr *Jonsson*, om minskat anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande;
nr 124, av herrar *Hansén* och *Bergqvist*, om ytterligare åtgärder för underlättande av rekryteringen av officers- och underofficerskårerna i Boden;
nr 125, av herr *Rosén*, om anslag till stipendier åt underofficerare och furirer;

nr 126, av herr *Hansén* m. fl., om tilläggsbidrag åt vissa vägdistrikt för under kristiden utförda byggnader;

nr 127, av herr *Hansén* m. fl., om ökat statsunderstöd till Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag;

nr 128, av herr *Asplund*, om ökat anslag till statlig automobiltrafik i övre Norrland;

nr 129, av herrar *Rosén* och *Jonsson*, om ökat anslag för byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan;

nr 130, av herr *Tjällgren* m. fl., om ökat anslag till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar;

nr 131, av herr *Rydén*, om anslag till täckande av utgifter för nationalmuseets depositionsavdelnings konstbildande verksamhet;

nr 132, av herr *Sundberg*, angående tillgodoräknande för lönetursberäkning av tjänstgöring vid vissa kommunala gymnasier;

nr 133, av herrar *Sandegård* och *Norling*, angående ökning av läroverkslärares tjänstgöringsskyldighet;

nr 134, av herr *Almkvist* m. fl., om småskollärarytbildningens övertagande av staten;

nr 135, av herr *Bergqvist* m. fl., om höjning av anslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Jämtlands m. fl. län;

nr 136, av herr *Almkvist* m. fl., om anslag till statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands m. fl. län;

nr 137, av herr *Hansson*, *Sigfrid*, om ökat anslag till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar m. m.;

nr 138, av herr *Svensson*, *Ernst*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till avlöning m. m. åt gymnastikkonsulenter;

nr 139, av herr *Andersson*, *Jonas*, m. fl., om anslag för understödjande av kontraktsprosten L. P. R. Matssons Rosa-forskningar;

nr 140, av herr *Enhörning* m. fl., om återgäldande till vissa lotsar och stärbhus efter lotsar av vissa till lotsverket inlevererade ersättningsmedel;

nr 141, av herr *Asplund*, angående beräkning av statens inkomster under budgetåret 1929—1930 av statens aktier i Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag; samt

nr 142, av herr *Asplund*, angående användningen av vissa på grund av det senaste malmavtalet till statsverket inflytande medel.

Herr *Johansson*, *Johan*, avlämnade en av honom och herr *Löfvander* undertecknad motion, nr 143, om rätt för skoldistrikt att anordna fortsättningsskola med endast en årskurs.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Herr *Svenson*, *Ernst*, väckte en motion, nr 144, angående tullfrihet för vissa konstgödselmedel.

Denna motion hänvisades till bevillningsutskottet.

Herr *Westman* avlämnade en av honom och herr *Dahl* undertecknad motion, nr 145, om skrivelse till Konungen angående beaktande av vissa synpunkter

vid den fortsatta utredningen av frågan om anordnandet av den statliga kontrollen av spritcentralens och tobaksmonopolets verksamhet.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Avgåvos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:

nr 146, av fröken *Hesselgren* m. fl., angående äldre kommunalanställda barnmorskors pensionsförhållanden;

nr 147, av herrar *Ström* och *Sandén*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om ökning av den under riksbankens förvaltning stående avbetalningslånefonden;

nr 148, av herr *Vennerström* m. fl., om pension åt vice häradshövdingen S. Luterkorts änka och barn;

nr 149, av herr *Johansson, Johan Peter*, om pension åt polisuppsyningsmannen L. J. Forsströms änka;

nr 150, av herr *Petrén*, om årligt understöd åt förre nattvakten vid sinnesslöanstalten å Salbohed A. Rosenblom;

nr 151, av herr *Hansén*, om tilläggspension åt f. d. provinsialläkaren O. Montell;

nr 152, av herr *Öhman*, om årligt understöd åt förre sjökaptenen A. M. von Essen;

nr 153, av herr *Johansson, Johan Peter*, om årligt understöd åt extraläraren J. E. Högbergs änka och minderåriga barn;

nr 154, av herr *Ström*, om ersättning åt värnpliktige J. R. Fogelqvist i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; samt

nr 155, av herr *Norman*, om ersättning åt förre värnpliktige S. Å. O. Brate i anledning av sjukdom, som yppats under militärtjänstgöring.

Avgåvos och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 156, av herr *Dalberg*, om upphävande av gällande bestämmelse angående världsliga kungörelsens uppläsande i kyrka;

nr 157, av herr *Petrén*, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagändring för möjliggörande av till tvångsarbete dömd psykiskt abnorm persons intagande å förvaringsanstalt; samt

nr 158, av herr *Norman*, angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 159, av herr *Johansson, Johan*, om ändrad tillämpning av vissa bestämmelser i stängselförordningen;

nr 160, av herr *Nilsson, Alexander*, m. fl., om skrivelse till Konungen rörande viss ändring i kungörelsen med vissa bestämmelser angående skjutvapen och ammunition; samt

nr 161, av herr *Nilsson, Alexander*, angående upphävande av förbudet mot skatteköp.

- Avgåvos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:
- nr 162, av herr *Bodin* m. fl., om ökat anslag till jordbrukskonsulenter;
 - nr 163, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om ökat anslag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk;
 - nr 164, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om effektivare användning av de till betesförbättring och nyodling å ofullständiga jordbruk utgående medlen;
 - nr 165, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om ökat anslag till svenska betes- och vallföreningen;
 - nr 166, av herr *Nilsson, Alexander*, och herr *Pålsson*, om ett engångsanslag till svenska betes- och vallföreningen;
 - nr 167, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag angående löneroglering för landets distriktsveterinärer;
 - nr 168, av herr *Sundberg*, angående viss ändring i bestämmelserna rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande;
 - nr 169, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om räntefrihet under viss tid för lån från täckdikningslånefonden;
 - nr 170, av herr *Gustafson, Fritiof*, m. fl., om räntefritt låneunderstöd åt Hornborgasjöns sänkningsförening;
 - nr 171, av herr *Ericson, Oscar*, m. fl., om höjning av statens avdikningsanslag m. m.;
 - nr 172, av herr *Karlsson, Gottfrid*, m. fl., om ytterligare statsbidrag till Hidinge- och Spångakärrens torrlägningsföretag i Örebro län; samt
 - nr 173, av herr *Rosén*, om åvägabringande av utredning och förslag rörande åtgärder för främjande av trädgårdsodlingen i övre Norrland.

Herr *Larsson, Johan August*, avlämnade en av honom och herr *Westman* undertecknad motion, nr 174, om anslag till befrämjande av avsättningen av svensk frukt.

Denna motion blev på begäran bordlagd.

Avgåvos och hänvisades till ett tillfälligt utskott nedannämnda motioner:

- nr 175, av herr *Thulin*, angående effektivare kontroll å skatteindrivningsväsendet; samt

- nr 176, av herr *Bergman* m. fl., om beaktande vid pågående utredning angående motortrafikfrågor av frågan om förbud för motorförare mot förtärande av alkohol.

Herr **Lindhagen** erhöll nu ordet och yttrade: Herr talman! Den epok i jordfrågan, som började med industrialismens genombrott, avslutades med förra årets riksdag, då de sista ärendena avgjordes. För min del kallar jag det i väsentliga delar för ett sammanstörtande. Därför måste jag nu börja om från början, och jag nödgas alltså besvara kammaren med några motioner, som föra upp de gamla olösta frågorna efter de linjer vi stredo, liberaler och socialdemokrater, förr i de gamla goda tiderna. Jag har således väckt en hel del motioner om jordbruket, en del motioner om skogsbruket och de speciella rikedomarna, vattenfall, gruvor och stora mossar, och så kommer det slutligen några bi-motioner, ur vilka jag kanske får läsa upp klämmarna.

En av dessa motioner går ut på att riksdagen med anledning av försvarsbudgeten ville hos Kungl. Maj:t begära förslag om en omedelbar och fullständig svensk avrustning i anslutning till den avrustning, som enligt fredsslutet i världskriget redan genomförts i Tyskland, Österrike, Ungern och Bulgarien. En annan avser militära etablissemens förflyttning till ofarliga ställen.

Vidare hemställer jag, att riksdagen beträffande anslag till fredsrörelsen ville:

1) höja det av regeringen begärda anslaget åt riksdagens interparlamentariska grupp till 18,000 kronor,

2) höja det av regeringen för Svenska föreningen av Nationernas förbund äskade anslaget till 3,000 kronor, och

3) bevilja Svenska freds- och skiljedomsföreningen för budgetåret 1929 ett extra anslag av 5,000 kronor,

4) bevilja den svenska kvinnliga fredsföreningen Fred och Frihet ett anslag på 3,000 kronor.

Vi hörde ju, att den ivrige motståndaren förr till anslag åt fredsrörelsen, herr Johan Nilsson, nu kom med ett förslag, att riksdagen skulle bevilja 100,000 kronor åt densamma. Det kommer han nog att få röster för i varje fall.

Sedan har jag slutligen motioner om arbetslöshetsunderstöd och om att riksdagen måtte på statsutskottets förslag tillerkänna herr Erik Thermænius någon skälig ersättning för det arbete han efter svenskt uppdrag under fyra år redligen nedlagt till svenska undersåtars skyddande i Baku under svåra omständigheter.

Det är inalles tjugutre motioner.

Därefter avgav herr *Lindhagen* följande motioner:

nr 177, om jordfrågans lösning i hela dess vidd på grundvalen av en effektiv rättsordning;

nr 178, om en ny effektiv organisation av egnahemsrörelsen, byggd på samhällets ledning och frigörelse från hushållningssällskapen;

nr 179, om förbud i vissa fall för enskilda jordspekulanter att med äganderätt besitta fast egendom;

nr 180, om lagändring i syfte att bolags bulvanhemman skola tillfalla staten m. m.;

nr 181, om finansierandet av bulvanhemmanens expropriation;

nr 182, om påminnelser rörande vissa av riksdagen ifrågasatta ändringar i 1925 års förbudslag rörande bolags fastighetsförvärv;

nr 183, om en rättsordning för bildandet av nya jordbruk;

nr 184, om en rättsordning för frilösning av sociala arrendjordbruk;

nr 185, om vissa ändringar i de sociala arrendelagsbestämmelserna;

nr 186, om en effektiv rättsordning för förbättring av ofullständiga jordbruk och förekommande av sådana jordbruk m. m.;

nr 187, om en effektiv rättsordning för anskaffande av tomtmark till bostäder och andra skäliga behov;

nr 188, om en effektiv rättsordning för lapparnas jordbruks- och bostadsfråga m. m.;

nr 189, om revision av skogsvårdslagen m. m.;

nr 190, om inmutningsrättens till malmfyndigheter ersättande med ett koncessionssystem;

nr 191, om varaktig produktiv placering av hela statsvinsten från det stora norrbottniska malmfältet;

nr 192, om revision av gällande vattenlag till skydd för jordbruket, den stora allmänheten och kommande släkten;

nr 193, om expropriation i skäligen fall av vattenkraft i enskild ägo;

nr 194, om koncession för förvärv av större mossar;

nr 195, om omedelbar och fullständig svensk avrustning;

nr 196, om förflyttning av militäretablissemang till ofarliga orter;

nr 197, om anslag till freds rörelsen;

nr 198, om arbetslöshetsunderstöd vid behov åt alla samhällsmedlemmar; samt

nr 199, om ersättning åt E. Thernænius för arbete i Baku till svenska undersåtars skyddande.

Dessa motioner blevo på begäran bordlagda.

Justerades ytterligare protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 8.38 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 23 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Lundvik* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 9, med förslag till lag om ändring i lagen den 4 juli 1910 (nr 77 s. 1) om sjukkassor m. m.;

nr 13, angående ny värmeledning och införande av elektrisk belysning i nationalmuseibygnaden m. m.;

nr 14, med förslag till förordning om fortsatt tillämpning av förordningen den 27 april 1923 angående rätt för Konungen att i visst fall åsätta särskild tullavgift;

nr 15, angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; samt

nr 17, angående vissa understöd från allmänna indragningsstaten.

Justerades protokollen för den 17, 18 och 19 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Då frågan om min behörighet som ledamot av första kammaren för Gävleborgs län beror av omständigheter, som ännu äro ovissa, och då jag, som under tiden anser mig böra begära ledighet, å andra sidan finner oriktigt, att platsen står tom, anhåller jag att få avsäga mig uppdraget som ledamot av kammaren. Milsbo, Torsång den 22 januari 1929.

Carl G. Schedin.

Kammaren godkände det hinder, som herr Schedin åberopat till stöd för sin avsägelse av riksdagsmannabefattningen, samt biföll den gjorda ansökningen.

På sedermera av herr talmannen gjord framställning beslöt kammaren att till Konungen avlåta skrivelse med anmälan om den gjorda avsägelsen samt den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag till underdånig skrivelse upplästes och godkändes.

Herr **andre vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag får hemställa, att kammaren måtte besluta att tillsätta två tillfälliga utskott, vardera med åtta ledamöter och fyra suppleanter.

Denna hemställan bifölls.

Herr talmannen föreslog, det kammaren ville besluta att vid sammanträde, som komme att hållas lördagen den 26 innevarande månad, företaga val av ledamöter och suppleanter i de nu beslutade utskotten.

Detta förslag antogs.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Holmgrens* motion, nr 58, om rätt för riksdagsman att deltaga i överläggning i utskott, som han ej tillhör.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 73, av herr *Linders* m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående sättet för lösande av länsstyrelsens i Malmö lokalfråga;

nr 85, av herr *Nilsson, Petrus*, om viss jämkning i bestämmelserna rörande övergång från sjuårig folkskola till realskola m. m.; samt

nr 101, av herr *Pålsson* m. fl., om bemyndigande för aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 att åt aktiebolaget Privatbankens insättare lämna ersättning för lidna förluster.

Föredrogs och hänvisades till ett tillfälligt utskott fröken *Hesselgrens* motion, nr 102, om undervisnings- och upplysningsverksamhet i sexuella frågor.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott fröken *Hesselgrens* motion, nr 103, om utredning angående revision av den s. k. preventivlagen samt av bestämmelserna rörande straff för fosterfördrivning m. m.

Föredrogs och hänvisades till ett tillfälligt utskott den av fröken *Hesselgren* och herr *Karlsson, Gottfrid*, väckta motionen, nr 114, om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Johansson, Johan*, och herr *Löfvander* väckta motionen, nr 143, om rätt för skoldistrikt att anordna fortsättningsskola med endast en årskurs.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herrar *Westman* och *Dahl* väckta motionen, nr 145, om skrivelse till Konungen angående beaktande av vissa synpunkter vid den fortsatta utredningen av frågan om anordnandet av den statliga kontrollen av spritcentralens och tobaksmonopolets verksamhet.

Föredrogs och hänvisades till ett tillfälligt utskott nedannämnda motioner: nr 159, av herr *Johansson, Johan*, om ändrad tillämpning av vissa bestämmelser i stängselförordningen; samt

nr 160, av herr *Nilsson, Alexander*, m. fl., om skrivelse till Konungen rörande viss ändring i kungörelsen med vissa bestämmelser angående skjutvapen och ammunition.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Nilsson, Alexander*, väckta motionen, nr 161, angående upphävande av förbudet mot skatteköp.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Larsson, Johan August*, och herr *Westman* väckta motionen, nr 174, om anslag till befrämjande av avsättningen av svensk frukt.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Lindhagens* motioner:

nr 177, om jordfrågans lösning i hela dess vidd på grundvalen av en effektiv rättsordning;

nr 178, om en ny effektiv organisation av egnahemsrörelsen, byggd på samhällets ledning och frigörelse från hushållningssällskapen;

nr 179, om förbud i vissa fall för enskilda jordspekulanter att med äganderätt besitta fast egendom; samt

nr 180, om lagändring i syfte att bolags bulvanhemman skola tillfalla staten m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet herr *Lindhagens* motion, nr 181, om finansierandet av bulvanhemmanens expropriation.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Lindhagens* motioner:

nr 182, om påminnelser rörande vissa av riksdagen ifrågasatta ändringar i 1925 års förbudslag rörande bolags fastighetsförvärv;

nr 183, om en rättsordning för bildandet av nya jordbruk;

nr 184, om en rättsordning för frilösning av sociala arrendejordbruk;

nr 185, om vissa ändringar i de sociala arrendelagsbestämmelserna;

nr 186, om en effektiv rättsordning för förbättring av ofullständiga jordbruk och förekommande av sådana jordbruk m. m.; samt

nr 187, om en effektiv rättsordning för anskaffande av tomtmark till bostäder och andra skäligen behov.

Föredrogs herr *Lindhagens* motion, nr 188, om en effektiv rättsordning för lapparnas jordbruks- och bostadsfråga m. m.

Herr **Lindhagen**: Herr talman! Uppmärksamgjord därpå, att huvudyrkandet i min motion nr 188 kommit att innehålla framställningar, vilka böra hänvisas till olika utskott, anhåller jag om kammarens tillstånd att få utbryta dessa yrkanden i två särskilda motioner, som härmed tillhandahållas kammaren.

Motion om en effektiv rättsordning för lapparnas jordbruks- och bostadsfråga m. m.

ion om en
effektiv rätts-
ordning för
lapparnas
jordbruks- och
bostadsfråga
m. m.
(Forts.)

Efter härmed slutad överläggning medgav på gjord proposition kammaren, att ifrågavarande motion finge uppdelas i två särskilda motioner, den ena med samma motivering som den ursprungliga motionen och med en kläm, omfattande första stycket av sagda motions kläm, samt den andra av följande lydelse: »Det hemställes, att riksdagen i avvaktan på tillkomsten av den i annan motion ifrågasatta rättsordningen beträffande lapparnas jordbruks- och bostadsfråga ville besluta,

a) att de 1928 antagna villkoren — — —» lika med återstoden av klämen i den ursprungliga motionen.

I enlighet härmed blev motionen nr 188 på berörda sätt uppdelad i två motioner, den ena med samma nummer som den ursprungliga och med överskrift: om en effektiv rättsordning för lapparnas jordbruks- och bostadsfråga samt den andra med nummer 200 och med överskrift: angående provisorisk ändring i bestämmelserna om lapparnas jordbruks- och bostadsfråga.

Härefter hänvisades motionen nr 188 till behandling av lagutskott och motionen nr 200 till jordbruksutskottet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet herr *Lindhagens* motion, nr 189, om revision av skogsvårdslagen m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Lindhagens* motion, nr 190, om inmutningsrättens till malmfyndigheter ersättande med ett koncessionssystem.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Lindhagens* motion, nr 191, om varaktig produktiv placering av hela statsvinsten från det stora norrbottiska malmfältet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Lindhagens* motioner:

nr 192, om revision av gällande vattenlag till skydd för jordbruket, den stora allmänheten och kommande släkten;

nr 193, om expropriation i skäligen fall av vattenkraft i enskild ägo; samt

nr 194, om koncession för förvärv av större mossar.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Lindhagens* motioner:

nr 195, om omedelbar och fullständig svensk avrustning;

nr 196, om förflyttning av militäretablisement till ofarliga orter;

nr 197, om anslag till freds rörelsen;

nr 198, om arbetslöshetsunderstöd vid behov åt alla samhällsmedlemmar; samt

nr 199, om ersättning åt E. Thermænius för arbete i Baku till svenska undersåtars skyddande.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Efter föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades dessa, nr 9 till behandling av lagutskott, nr 13 till statsutskottet, nr 14 till bevillningsutskottet, nr 15 till jordbruksutskottet och nr 17 till bankoutskottet.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets memorial nr 1, med uppgift å vilande förslag till ändring av § 38 riksdagsordningen.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Hallin* under fem veckor, räknat från den 24 innevarande månad, för företagande av en tjänsteresa till utlandet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.16 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.